



Onnen-  
tunne

  
**KEMIJÄRVI**  
LAPLAND

**Kemijärven kaupunki**

# ARVIOINTIKERTOMUS

**Kemijärven kaupungin tarkastuslautakunta**

6.8.2024 § 44

Onnen-  
tunne

<b>1.</b>	<b>TARKASTUSLAUTAKUNNAN TERVEHDYS</b> .....	<b>2</b>
<b>2.</b>	<b>TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITEHTÄVÄN TOTEUTTAMINEN</b> .....	<b>3</b>
2.1.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUOSIKELLO .....	3
2.2.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ .....	3
2.3.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN JÄSENET 2023 .....	4
2.4.	TOIMIKAUDEN TARKASTUSSUUNNITELMA JA TILIKAUDEN TYÖOHJELMA SEKÄ TARKASTUSLAUTAKUNNAN TYÖSKENTELYTAPA TOIMIKAUTENA .....	4
2.5.	VUODEN 2022 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINTOJEN KÄSITTELY .....	4
<b>3.</b>	<b>TALOUDEN ANALYYSI</b> .....	<b>5</b>
3.1.	TALOUDELLINEN KEHITYS JA TALOUSARVION TOTEUTUMINEN .....	5
3.2.	TASE .....	6
3.3.	TUNNUSLUVUT .....	7
<b>4.</b>	<b>INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN</b> .....	<b>9</b>
4.1.	KEMIJÄRVEN KAUPUNKI .....	9
4.2.	TILAPALVELUT LIKELAITOS .....	9
<b>5.</b>	<b>ARVIO VUODEN 2023 VALTUUSTON ASETTAMIEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA</b> .....	<b>11</b>
5.1.	STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN JA STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN .....	11
5.2.	KOKONAISTALOUDEN ARVIOINTI .....	11
<b>6.</b>	<b>TOIMINNAN JA TALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI</b> .....	<b>11</b>
6.1.	HALLINTOPALVELUT .....	11
6.2.	ELINVOIMAPALVELUT .....	12
6.3.	TULEVAISUUSPALVELUT .....	12
6.4.	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO .....	13
6.5.	TILAPALVELUT LIKELAITOS .....	13
<b>7.</b>	<b>TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN ARVIOINTI</b> .....	<b>15</b>
<b>8.</b>	<b>HENKILÖSTÖASIAT</b> .....	<b>16</b>
8.1.	HENKILÖSTÖN TERVEYSPERUSTEISET POISSAOLOT .....	16
<b>9.</b>	<b>ERITYISET ARVIOINTIKOhteET</b> .....	<b>18</b>
9.1.	KUULEMISET VUONNA 2023 .....	18
<b>10.</b>	<b>TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE</b> .....	<b>19</b>
10.1.	KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN TILINTARKASTUSKERTOMUS 2023 .....	19
10.2.	YHTEENVETO .....	19
<b>11.</b>	<b>ALLEKIRJOITUKSET</b> .....	<b>20</b>

## 1. Tarkastuslautakunnan tervehdys

Kemijärven kaupunki juhli 50-vuotista taivaltaan vuonna 2023. Vuonna 1973 Kemijärven kaupunki ja Kemijärven kauppala yhdistyivät elinvoimaiseksi kaupungiksi. 50 vuoden ajan kaupunkimme on kehittynyt asukkaiden yhteistyöllä, on rakennettu yhteisöä ja saavutettu merkittäviä asioita. Tulevat vuodet kuitenkin tuovat haasteita kaupungillemme erityisesti talouden osalta. Tämän vuoksi on tärkeää, että voimme yhdessä kaupunkilaisten kanssa rakentaa yhteisöllistä ja vetovoimaista Kemijärveä.

Sotemuutos, eli sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus vuoden 2023 alusta, on ollut yksi suurimmista hallinnollisista muutoksista Suomessa viime vuosikymmeninä. Yksi merkittävä osa sotemuutosta on ollut henkilöstön siirtyminen kunnista ja kaupungeista uusille hyvinvointialueille. Hyvinvointialueet ovat vastuussa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta. Tämä on tarkoittanut sitä, että suuri määrä Kemijärven kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia on siirtynyt hyvinvointialueen palvelukseen. Tämä muutos on merkinnyt kaupungissamme monia käytännön järjestelyjä ja sopeutumista uusiin toimintamalleihin, jotka jatkuvat edelleen.

Vaikka muutos on tuonut mukanaan monia etuja, siihen liittyy myös haasteita, kuten muutosjohtaminen, henkilöstön sopeutuminen uusiin rooleihin ja toimintamalleihin sekä palveluiden yhteensovittaminen. Kemijärven kaupunki on kuitenkin ollut sitoutunut tukemaan henkilöstöään ja asukkaitaan tässä siirtymävaiheessa.

Talouden tasapainottamisohjelma on tuottanut tulosta ja tämä on tärkeä askel kohti kaupungin kestävästä kehitystä ja elinvoimaisuutta tulevien vuosienkin haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa. Ilahduttavaa on ollut, että väkimäärässä on ollut hienoista nousua maahanmuuttajien valittua Kemijärven asuinpaikakseen. Tämäkin tukee osaltaan elinvoimaisuutta.

Hyvä yhteistoiminta on keskeinen tekijä sekä kaupungin asukkaiden että poliittisten toimijoiden välillä. Asukkaiden ja poliittisten toimijoiden luottamuksellinen suhde parantaa yhteistyötä ja vähentää vastakkainasettelua. Kun asukkaat tuntevat, että heidän äänensä kuullaan ja otetaan huomioon, he ovat todennäköisemmin sitoutuneita yhteisiin päätöksiin. Keskinäinen luottamus poliittisten toimijoiden välillä mahdollistaa tehokkaan päätöksenteon ja vähentää turhaa kilpailua ja konfliktia. Kun poliittiset toimijat työskentelevät yhdessä ja jakavat resursseja ja tietoa, päätökset voidaan tehdä nopeammin ja paremmin harkituin perustein. Kemijärvelläkin on syytä tehostaa poliittisten toimijoiden vuoropuhelua, jotta voidaan luoda yhtenäisempi ja vakaampi poliittinen ilmapiiri.

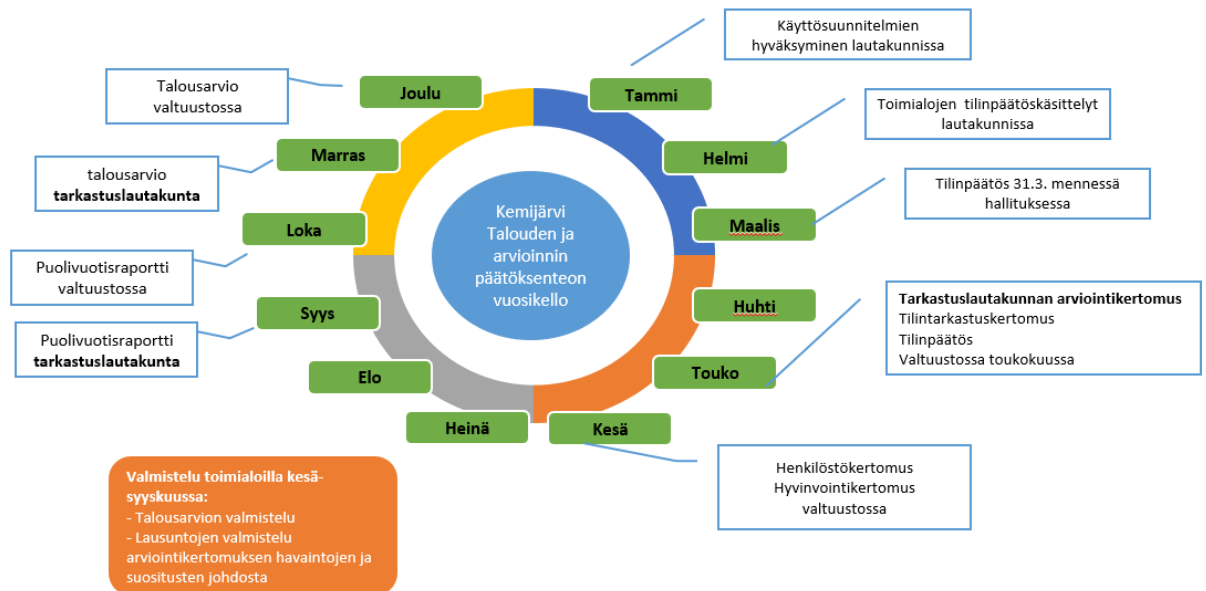
Kuntien taloudellinen tilanne on Suomessa kuntien osalta haastava. Useat tekijät vaikuttavat kuntien talouteen, mukaan lukien väestön ikääntyminen, palvelutarpeiden kasvu, valtionosuuksien muutokset ja verotulojen kehitys. Kemijärven kaupungin taloudellinen tulos on vielä vuonna 2023 positiivinen ja taseen ylijäämäkin on hyvällä tasolla ajatellen tulevia taloudellisesti haastavia vuosia.

Kemijärven kaupunki otti vuoden 2023 alussa vastuukuntana ympäristöterveydenhuollon palvelut vastatakseen. Siirtymävaiheen aikana hoidettiin palvelujen jatkuminen keskeytyksettä ja laadukkaasti.

**Kemijärven kaupungin tarkastuslautakunta**

## 2. Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

### 2.1. Tarkastuslautakunnan vuosikello



Tilinpäätös vuodelta 2023 viivästyi alkuperäisestä suunnitellusta aikataulusta. Viivästys johtui henkilöstövaihdoksista ja siitä johtuvasta resurssipulasta ja soteuudistuksen vaikutuksesta.

### 2.2. Tarkastuslautakunnan tehtävä

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

### 2.3. Tarkastuslautakunnan jäsenet 2023

Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat tilikaudella 2023:

Jäsen	Varajäsen
Antti Sirviö, pj., Kesk.	Pekka Liisanantti, Kesk.* Pentti Koskenranta
Jorma Vaarala, vpj., TKY.	Auvo Kilpeläinen, Kok.
Sirkka Pikkuvirta, SDP	Maija-Leena Vermas, Vas**
Jani Tikkanen, Vas.	Tauno Mulari, Vas.
Jaana Wiik, TKY***	Aili Kumpula, KD

\* Pekka Liisanantin ero varajäsenyydestä on hyväksytty KV 26.6.2023 § 91, tilalle varajäseneksi Pentti Koskenranta

\*\* Jaana Soppelan ero varajäsenyydestä on hyväksytty KV 16.1.2023 § 7, tilalle varajäseneksi Maija-Leena Vermas.

\*\*\* Sirkka Toukomiehen ero jäsenyydestä on hyväksytty KV 13.2.2023 § 24, tilalle jäseneksi Jaana Wiik.

### 2.4. Toimikauden tarkastussuunnitelma ja tilikauden työohjelma sekä tarkastuslautakunnan työskentelytapa toimikautena

Tarkastuslautakunnalla on tarkastustyön perustana koko toimikaudeksi hyväksytty arviointisuunnitelma. Tilintarkastajan ja lautakunnan toimintasuunnitelmat ovat tukeneet toisiaan.

Kaupungin tilintarkastusyhteisönä on ollut KPMG Oy Ab; yhtiön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Tapio Raappana. Kaupunkikonsernin lakisääteiset tilintarkastuspalvelut on kilpailutettu vuosille 2023–2026.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toimintasuunnitelmat ja niiden toteuttaminen ovat täyttäneet sekä kuntalain että kunnan hallintosäännön ja talouden hoitoa täydentävät määräykset. Tarkastuslautakunta on arvioinut, ovatko valtuuston asettamat tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Tehtävän toteuttamisen yhteydessä tarkastuslautakunta on kuullut viranhaltijoita, luottamushenkilöitä ja kuntakonsernin henkilöstöä. Lisäksi tarkastuslautakunta on tutustunut toimielinten pöytäkirjoihin ja kuullut tilintarkastajaa.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2023 aikana 13 kertaa. Eryistätilintarkastus on työllistänyt tarkastuslautakuntaa ja hallintoa.

### 2.5. Vuoden 2022 arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Tarkastuslautakunta jätti kokouksessaan 15.5.2023 kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksen vuodelta 2022. Tarkastuslautakunnan valmisteleva arviointikertomus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.5.2023. Kaupunginhallitus antoi vastineen 18.9.2023 tarkastuslautakunnalle ja tarkastuslautakunta on merkinnyt vastauksen tiedoksi.

Kaupunginvaltuuston 18 jäsentä tekivät 25.4.2022 valtuustoaloitteen erityistilintarkastuksen järjestämisestä. Eryistätilintarkastuksen ensimmäinen vaihe suoritettiin vuonna 2023 ja valtuustolle raportti esiteltiin 18.3.2024, jolloin valtuusto antoi lisämäärärahan kartoitusvaiheen jatkotoimenpiteillä, joita ovat alustavien tarkastushavaintojen syventäminen, mahdolliset vastinepyynnöt, raportointi ja lopullinen raportti. Eryistarkastuksen suorittajat ovat aloittaneet kartoitusvaiheen jatkotoimenpiteillä tehtävät keväällä 2024 ja tarkastajien tarkoituksena on antaa 1. vaiheen lopullinen raportti syksyllä 2024.

### 3. Talouden analyysi

#### 3.1. Taloudellinen kehitys ja talousarvion toteutuminen

Kunnan toiminnan tehokkuutta ja taloudellisuutta mitataan yleensä kunnan tilinpäätöksen tuloksen pohjalta.

**Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.**

Tarkastuslautakunta lähestyy arviointia vertailemalla kaupungin taloudellista kehitystä ja talousarvion toteutumista.

Ulkoinen tuloslaskelma (sis. liikelaitos)	2023	2022	Muutettu TA 2023	Toteuma %
<b>Toimintatuotot</b>	6 971	11 703	6 205	112,4
Henkilöstökulut	-12 727	-26 556	-13 173	96,6
Palvelujen ostot	-7 772	-34 389	-7 338	105,9
Muut toimintakulut	-166	-190	-23	721,7
<b>Toimintakulut yhteensä</b>	<b>-27 195</b>	<b>-69 425</b>	<b>-26 949</b>	100,9
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-20 224</b>	<b>-57 723</b>	<b>-20 744</b>	97,5
Verotulot	18 978	31 108	17 610	107,8
Valtionosuudet	7 652	30 254	6 386	119,8
Rahoitustuotot ja -kulut	2 082	8 007	1 684	129,6
<b>VUOSIKATE</b>	<b>8 488</b>	<b>11 646</b>	<b>4 936</b>	173,9
Poistot ja arvonalentumiset	-2 688	-3 159	-2 884	93,2
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>5 801</b>	<b>8 488</b>	<b>2 053</b>	287,3
Poistoeron ja rahastojen muutokset	0	40	0	
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ</b>	<b>5 801</b>	<b>8 528</b>	<b>2 053</b>	287,3

Sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi siirtyivät kunnilta 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueiden tehtäviksi. Vuoden 2023 tilinpäätös sisältää tähän siirtoon liittyen merkittäviä muutoksia tuloslaskelman toimintatuottojen, -menojen, toimintakatteen ja vuosikatteen osalta. Näin ollen tuotot ja kulut eivät ole suoraan verrattavissa edelliseen vuoteen.

Toimintatuotot ovat ylittäneet talousarvion 766 tuhannella eurolla toteuman ollessa 112,4 %. Toimintakulut ylittivät talousarvion toteuman ollessa -27 miljoonaa euroa. Toimintamenot vähenivät henkilöstömenoissa ja avustuksissa, muissa tiliryhmissä toimintamenot kasvoivat. Suurimmat euromäärälliset menoylitykset tulivat palvelujen ostoissa ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostoissa.

Henkilöstökulut ovat yhteensä -12,7 miljoonaa euroa eli 446 tuhatta euroa pienemmät talousarvioon nähden. Edellisvuoteen laskua vajaa 14 miljoonaa euroa. Lasku johtui pääsääntöisesti henkilöstön siirtymisestä Lapin hyvinvointialueelle. Muut toimintakulut ylittivät talousarvion 143 tuhannella eurolla, mutta laskua edellisvuodesta oli 24 tuhatta euroa.

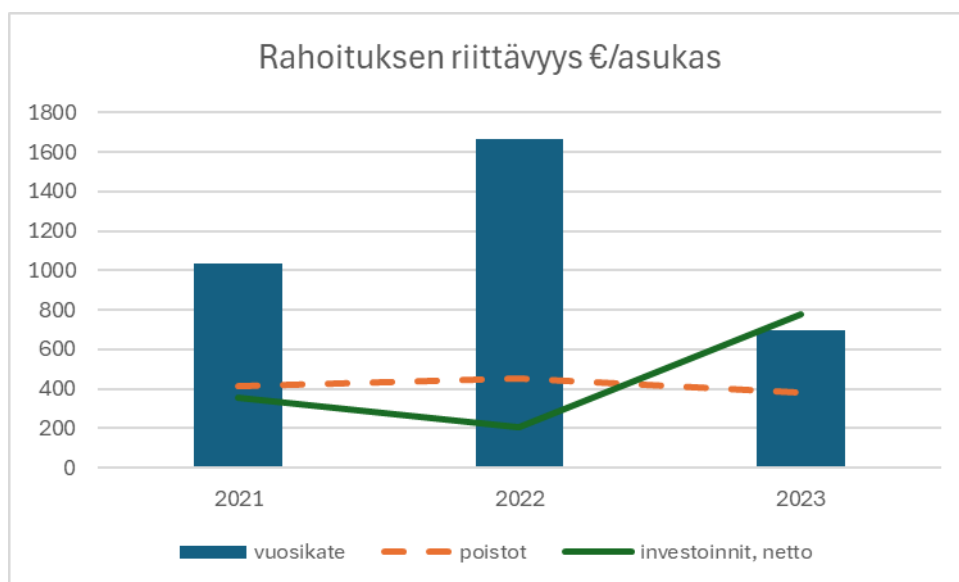
Toimintakate alitti talousarvion 519 tuhannella eurolla. Toimintakatteen toteuma oli 97,5 %.



Sekä verotulot että valtionosuudet ylittyivät talousarvion. Verotulojen osalta ylitystä tuli hieman vajaa 1,4 miljoonaa euroa ja valtionosuuksien osalta vajaa 1,3 miljoonaa euroa.

Perusoletus on, että vuosikate on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Toimintavuonna 2023 vuosikate oli hieman vajaa 8,5 miljoonaa euroa (2022: 11,6 milj. euroa). Vuosikate ylittää suunnitelman mukaiset poistot 5,8 miljoonalla eurolla eli se on riittävällä tasolla ja kattaa poistot.

Kumulatiivinen ylijäämä on tilinpäätöksen jälkeen 16,4 miljoonaa euroa.



#### Rahoituksen riittävyys €/asukas 2021–2023

Vuosi	2021	2022	2023
<b>Vuosikate</b>	1033	1665	695
<b>Poistot</b>	413	451	382
<b>Investoinnit, netto</b>	357	209	775

Rahoituksen riittävyys vuonna 2023 per asukas on ollut vielä kohtuullisella tasolla, koska vuosikate on kattanut poistot. Investointitaso on nousussa. joka pitää huomioida jatkossa kaupungin talouden suunnittelussa.

### 3.2. Tase

Kaupunki ja liikelaitos

Ulkoisen tase (t€)	2023	2022
<b>VASTAAVAA</b>	<b>87 117</b>	<b>91 792</b>
<b>Pysyvät vastaavat</b>	<b>81 194</b>	<b>78 010</b>
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	47 914	45 530
Sijoitukset	33 280	32 480
<b>Toimeksiantojen varat</b>	<b>14</b>	<b>13</b>
<b>Vaihtuvat vastaavat</b>	<b>5 910</b>	<b>13 770</b>
Vaihto-omaisuus	40	178
Lainasaamiset	516	119
Muut lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset	3 844	5 374

Rahoitusarvopaperit	28	28
Rahat ja pankkisaamiset	1 683	8 070
<b>VASTATTAVAA</b>	<b>87 117</b>	<b>91 792</b>
Oma pääoma	54 899	49 980
Toimeksiantojen pääomat	172	281
Vieras pääoma	32 046	41 531
Rahoituslaitoslainat	27 491	32 255
Muut lyhyt- ja pitkäaikaiset velat	4 555	9 276

Kaupungin tase laski 4,56 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Vuonna 2023 tehtiin kirjaukset sote-palvelujen ja pelastustoimen siirtoon koskevien lomapalkkavelan muutoksista sekä taseeseen vaikuttaneista varastojen ja muiden omaisuuserien sekä peruspääoma- ja osuuksien muutoksista. Taseen vieras pääoma pieneni noin 9,5 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksessä kaupungin oma pääoma on 5,5 miljoonaa euroa. Taseella ei ole kertynyttä alijäämää. Tilikauden ylijäämä 5,9 miljoonaa euroa vahvisti omaa pääomaan entisestään. Lainakanta laski 4,6 miljoonaa euroa edellisvuodesta, mutta lainakannan korkomuutoksiin sekä kokonaisrahoituskustannuksiin on perusteltua varautua etukäteen.

### 3.3. Tunnusluvut

Kemijärven kaupunki	2023	2022
<b>Tulorahoitus</b>		
Toimintatuotot / -kulut	25,60 %	16,90 %
Vuosikate % poistoista	319,40 %	368,70 %
Vuosikate / asukas	1 222 €	1 665 €
<b>Rahoitus</b>		
Investointien tulorahoitus	151 %	666 %
Lainanhoitokate	1,7	1,8
<b>Tase</b>		
Omavaraisuusaste	63,10 %	54,60 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	95,10 %	59,50 %
Kertynyt yli-/alijäämä / asukas	2 334 €	1 503 €
Lainat / asukas	3 940 €	4 611 €

Konsernin lainakanta on korkealla tasolla ollen 6 913 €/asukas.

Omavaraisuus vahvistui 63,1 %:iin (ed. vuonna 54,6 %). Suhteellinen velkaantuneisuus kuitenkin nousi 95,1 %:iin (ed. vuonna 56,6 %). Velkaantuneisuus nousi erittäin korkealle tasolle johtuen toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien vähentymisestä sote-muutosten vuoksi.

Kaupungin lainanhoitokate ei ole tyydyttävällä tasolla ja on heikentynyt edellisvuodesta. Omavaraisuusaste on 63,1 %. Alle 50 %:n omavaraisuusaste merkitsee kuntatalouden merkittävää velkarasitetta. Kassan riittävyys oli 14,5 päivää, joka on huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna (ed. vuonna 72,8 päivää). Tilikausi on ylijäämäinen ja kaupungilla ei ole vanhoja katettavia alijäämiä.



### Havainnot

Tilinpäätös 2023 osoittaa, että kaupunginhallituksen aikaisempina vuosina ja tilinpäätösvuotena toteuttamat toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ovat onnistuneet. Kaupungin taseessa olleet alijäämät on saatu kokonaisuudessaan katettua jo vuonna 2021 ja omaa pääomaa vahvistettua ylijäämäisillä tilinpäätöstuloksilla vuosina 2022 ja 2023.

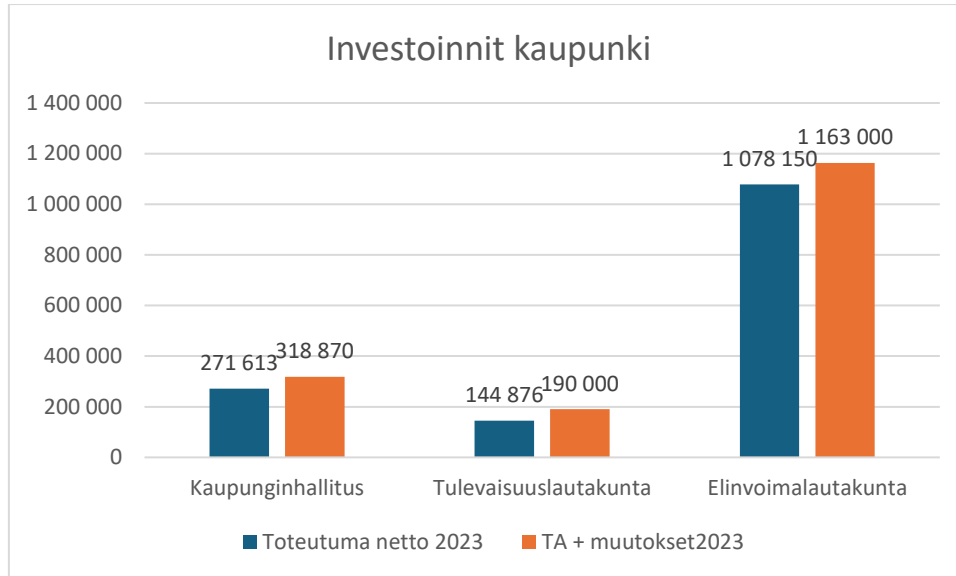
### Suosituks

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi ovat välttämättömiä myös tulevina vuosina. On pidettävä huoli, että talous pysyy tasapainoisena ja velkaantuminen hallitulla tasolla. Kulukuri on tiedostettava, joka on huomioitava kaupunkistrategiaa toteutettaessa.

## 4. Investointien toteutuminen

### 4.1. Kemijärven kaupunki

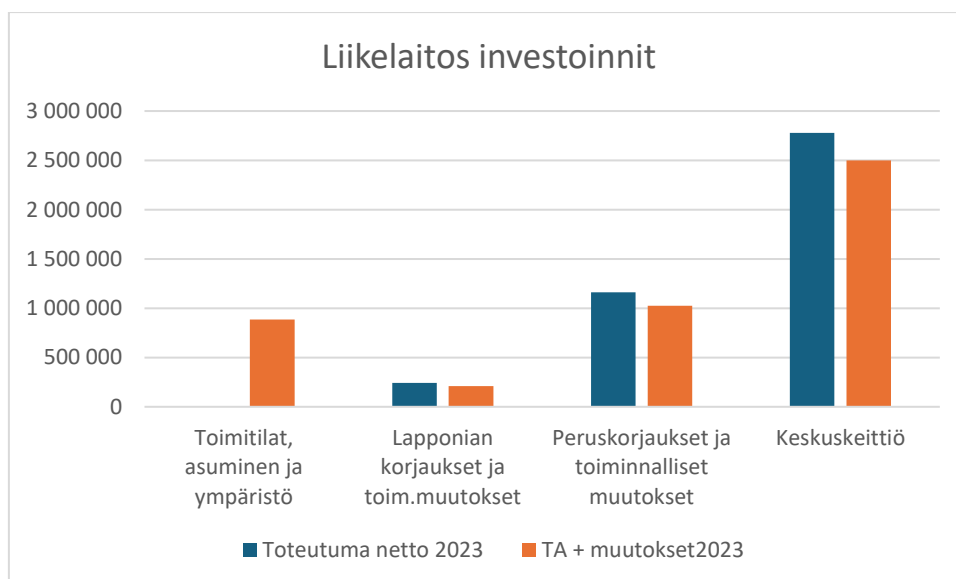
Kaupungin toimialojen investoinnit ovat toteutuneet 89 %:sti.



Kaupungin toimialojen investointeja on eniten toteutunut elinvoimalautakunnan osalta. Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit ovat pääosin keskitetyn tietohallinnon investointeja sisältäen eri toimialojen ohjelmistojen päivittämistä ja hankintaa. Tulevaisuuslautakunnan investointeja olivat vuonna 2023 muun muassa kirjaston tilajärjestelyjä, kulttuurikeskuksen salin ja näyttelytilan valaistuksen uusimista sekä Uimahalli Poukaman ja liikuntahallin kaluston parantamista.

Elinvoimalautakunnan suurimmat investoinnit kohdistuivat katujen päällystämiseen ja katuvalojen uusimiseen. Kaikki peruskaupungin investoinnit alittivat talousarvion.

### 4.2. Tilapalvelut liikelaitos



Tilapalvelut liikelaitoksen suurin investointikohde oli keskuskeittiön rakentaminen, sairaala Lapponian korjaukset ja toimintamuutokset. Toiminnallisena muutosinvestointina oli mm. eläinlääkärityöhanke- ja toteutussuunnitelma. Liikelaitoksen investoinnit ovat toteutuneet suunnitelman mukaan.

#### Havainnot

Peruskaupungin ja liikelaitoksen investointien takaisinmaksuaika ts. poistoaikojen oikeellisuus tulee korostumaan. Keskuskeittiön investointikulut ylittyivät noin 300 000 euroa talousarvioon verrattuna.

#### Suositus

Investointien toteuttaminen suhteessa taloudelliseen tilanteeseen ja sen seuranta on oltava kohtuullisen tiukkaa ja suunnitelmallista. Investointitasoa on seurattava huolella kaupungin talouden suunnittelussa. Investointien poistoajat täytyy arvioida realistisesti, jotta alimitoitettujen poistot eivät kasvata korjausvelkaa.

## 5. Arvio vuoden 2023 valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamisesta

### 5.1. Strategian toteuttaminen ja strategisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkä aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Kemijärven kaupunkistrategia on ollut voimassa 2021–2023.

Strategiatyötä on aloitettu vuoden 2023 alkupuolella vuosille 2024–2028. Kaupunginhallituksen käsittelyyn on tuotu kaupunkistrategia päätettäväksi joulukuussa (KH 4.12.2023 § 405) mutta hallitus on päättänyt jatkaa edellisen kaupunkistrategian voimassaoloa, kunnes uusi strategia valmistuu. Strategiatyö on viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta. Strategiatyö on aloitettu alusta vuonna 2024 ja strategia vuosille 2025–2030 on päätetty kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024.

#### Havainnot

Strategia vuosille 2024–2028 olisi pitänyt valmistua, jotta sitä olisi voitu käyttää talousarviossa 2024. Uusi strategia ei ole ollut ohjaamassa uuden organisaation toimintaa talousarviovalmistelussa 2024 vaan on jouduttu käyttämään vanhaa strategiaa.

### 5.2. Kokonaistalouden arviointi

Kemijärven kaupungin talous on ollut tasapainossa vuonna 2023. Talouden tasapainottaminen on välttämätöntä myös tulevina vuosina. Verotulot ja valtionosuudet ylittyivät n. 2,6 milj. euroa verrattuna talousarvioon.

## 6. Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi

### 6.1. Hallintopalvelut

Uusi organisaatio aloitti toiminnan 2023 alussa soteuudistuksen jälkeen. Toimialajohtajat (tulevaisuusjohtaja ja elinvoimajohtaja) sekä kaupunginjohtaja aloittivat vasta elokuussa, johon asti toimittiin sijaisjärjestelyin. Hallintosääntö uudistettiin vastaamaan uutta organisaatiota vuoden 2023 alusta. Vuonna 2023 kaupunginjohtaja oli virassa vain kolme kuukautta ja hallintopalveluissa toimittiin sijaisjärjestelyillä lähes koko vuosi 2023. Johtavat viranhaltijat ovat hoitaneet tehtäviä oman toimensa ohella.

#### Havainnot

Hallintopalveluissa henkilöstön vaihtuvuus on aiheuttanut osaamisvajetta. Tilinpäätöksessä mainitaan toiminnallisena riskinä uusien työntekijöiden perehdyttäminen. Seuraavan kymmenen vuoden aikana Kemijärven kaupungissa eläköityy yli puolet henkilöstöstä.

#### Suosituks

Työhyvinvointia edistää hyvä johtaminen. On tärkeää, että varmistetaan henkilöstön osaaminen hyvällä ja riittävällä perehdytyksellä ja koulutuksella. Koko kaupungin tasolla on tehtävä kattava digitaalinen perehdyttämissuunnitelma, jota ylläpidetään systemaattisesti. Osaamista ja tietotaitoa on jaettava esimerkiksi työnkierrolla, jolloin toiminnot eivät ole niin haavoittuvia.

Osaaminen täytyy säilyttää, vaikka henkilöstö vaihtuu. Tämä edellyttää sitä, että eri tehtävien työprosessit on dokumentoitu ja niitä pidetään yllä koko ajan.

## 6.2. Elinvoimapalvelut

Elinvoimapalvelujen asuminen ja ympäristö -vastuualue vastaa kaduista, alueista, maankäytöstä ja rakennusvalvonnasta. Muita vastuualueita ovat työllisyyspalvelut sekä kaupunkimarkkinointi ja hankinnat.

Elinvoimapalvelujen toimintakate on alittanut talousarvion. Hankinnat ovat tärkeitä kuntatalouden kannalta.

Työllisyydenhoidon palvelut siirtyvät vuoden 2025 alusta kuntien järjestettäväksi ja siihen liittyvä valmistelu toteutui päätöksineen vuoden 2023 aikana.

### Havainnot

Asuminen ja ympäristö vastuualueen tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Hallintosäännössä on elinvoimapalvelujen yhtenä vastuualueena kaupunkimarkkinointi ja hankinnat. Tilinpäätöksessä on käsitelty vain kaupunkimarkkinointi. Hankintojen osuus puuttuu sekä talousarviosta että tilinpäätöksestä.

Työllisyydenhoidon sakkomaksut ovat alentuneet jo toisena vuotena peräkkäin.

Kaupunkimarkkinointisuunnitelmaa ei ole laadittu vuonna 2023.

### Suositus

Hankintastrategia olisi hyvä laatia ja toteuttaa yhtenäinen hankintojen johtaminen kaupunkitasolla.

Kaupunkimarkkinointisuunnitelman laatiminen on tärkeää, jotta kaupungin vetovoima paranee.

## 6.3. Tulevaisuuspalvelut

### *Kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä kansalaisopisto*

Kirjaston tarjoamat palvelut ovat merkittävä osa Kemijärven kulttuuritarjontaa. Kirjasto palvelee kaikenikäisiä kemijärveläisiä vauvasta ikäihmisiin. Kirjaston omatoimiaika normaalin palveluajan lisäksi sekä hiljainen kuutio ovat uusia positiivisia lisäyksiä viime vuosilta ja kaupunkilaisilla käytössä olevia palveluja. Musiikkiopisto tarjoaa musiikin opetusta lapsille ja aikuisille, mikä on myös tärkeä osa kulttuurikasvatusta.

Liikuntapalveluihin on panostettu projektirahoituksella liikuntaneuvontaan, mikä edistää kaikenikäisten yhteisöllisyyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Myös kansalaisopisto toimii aktiivisesti.

### *Varhaiskasvatus ja koulutus*

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut ovat toteutuneet suunnitellusti. Moduulikoulun lisätilat saatiin käyttöön syksyllä 2023. Resurseja on ohjattu suomea toisena kielenä puhuvien lasten varhaiskasvatukseen, mikä tukee hyvin kaupungin yhteisöllistä ja yhdessä tekemisen tavoitetta.

Toisen asteen koulutuksen monipuolinen tarjonta, erityisesti ammatillisen koulutuksen laajempi tarjonta olisi turvattava. Koulutustarjonnassa huomioitava alueen elinkeinorakenne.

### *Nuorisopalvelut*

Nuorisopalvelut ovat tärkeässä roolissa ja merkittävä osa hyvän tulevaisuuden rakentamista. Nuorisokeskuksen toiminta tukee hyvin kaupungin tavoitetta hyvinvoivasta kemijärveläisestä, sekä yhteisöllisiä tavoitteita.

#### 6.4. Ympäristöterveydenhuolto

Kemijärven kaupunki on vastannut vuoden 2023 alusta ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun yhteistoiminta-alueesta, johon kuuluvat Kemijärven lisäksi Pelkosenniemen, Sallan ja Savukosken kunnat.

Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelu, elintarvikkeiden ja tupakkalain valvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut. Ympäristönsuojelun tarkoituksena on turvata viihtyisä, puhdas ja virikkeellinen ympäristö asukkaille.

#### Havainnot

Ympäristöterveydenhuollon organisaatiouudistus on toteutunut tavoitteellisesti yhteisen toimintakulttuurin omaksumisen, sisäisen ja ulkoisen viestinnän ja yhteistyön osalta. Viranomaistehtävien hoitaminen on ollut häiriötöntä. Ympäristönsuojelun tehtävissä on ollut resurssipulaa suunnitelmallisten valvontatehtävien hoitamisessa. Lupakäsittelyt on pystytty kuitenkin hoitamaan.

Lakisääteiset eläinlääkäripalvelut on tuotettu laadukkaasti hyvin onnistuneiden rekrytointien ansiosta. Henkilöstön jaksamisen varmistamiseksi tavoitteena olleiden yhteistyösopimuksien tekeminen naapurialueiden kanssa ovat vielä kesken. Samoin toiminta-alueella yhtenäisten ja ajantasaisten ympäristönsuojelumääräyksen laatiminen ja päivittäminen on siirretty seuraaville vuosille.

Kemijärven eläinlääkärivastaanoton uudet tilat eivät valmistuneet tavoiteajassa. Tilojen odotetaan valmistuvan käyttöön vuoden 2024 aikana.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta sisältäen henkilöstön työmäärän kohtuullistamisen ja työturvallisuuden varmistamisen ovat toteutuneet suunnitelmallisesti.

Vakinaisten eläinlääkäreiden ja ympäristönsuojelunhenkilöstön virkojen täyttöprosessit ovat onnistuneet. Henkilöstön osaamista on varmistettu koulutusten avulla.

#### Toiminnan tunnusluvut

Kemijärven kaupungin osuus koko toiminnan katteesta on -549 194 ja ylittää talousarvion 55 194. Ylityksen syynä on vuokrien nousu sekä virheelliset lomapalkkavaraukset, kun ympäristöterveydenhuolto siirtyi Kemijärven kaupungin järjestämisvastuulle. Yhteistoiminta-alueen henkilöstömenot ylittyivät 79 111 ja palvelujen ostot ylittyivät 135 591.

#### Suosituks

On varmistettava, että suunniteltua tiivistä yhteistyötä jatketaan yhteistoiminta-alueella ympäristönsuojelumääräysten yhtenäistämiseksi ja päivittämiseksi sekä yhteistyösopimusten tekemistä naapurialueiden kanssa henkilöresurssien takaamiseksi.

#### 6.5. Tilapalvelut liikelaitos

Tilaliikelaitos on pääosin saavuttanut valtuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet.



Laitoshuoltohenkilöstö on siirtynyt Roikka Oy:n palvelukseen vuoden 2023 alusta.

Toimintakatteen toteutuma 98,9%.

Monitoimikeittiö ja eläinlääkäritilat eivät ole valmistuneet vuonna 2023. Moduulikoulun vuokraus on toteutunut.

#### Havainnot

Toiminnalliset tavoitteet on saavutettu hyvin, myös asiakaspalvelupalautteet ovat olleet hyvät.

Lähirookaa on tarjottu ruokapalveluissa. Toimintakertomus on tehty tarkasti ja kattavasti.

Toimenpiteet ja mittarit on hyvin laadittu.

#### Suositus

Investointisuunnitelmien rahoitusosuuksia sekä investointien ajoitusta tulisi pyrkiä tarkentamaan ottaen huomioon kaupungin kokonaistalouden tilanne.

## 7. Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden arviointi

Konserniyhteisöjä ovat Kiinteistö Oy Kemijärven vuokratalot, Kemijärven Roikka Oy, Kiinteistö oy Kemijärven Töveli, Kemijärven Lämpö ja Vesi Oy, Koillis-Lapin sähkö Oy, Itä-Lapin Energia Oy, Keski-Lapin Voima Oy, Elwira Oy, Kemijärven Kehitys Oy, Saura säätiö sr, Osuuskunta Uurto sekä Kemijärven Jäähalli Oy.

Merkittävimpinä haasteina koko konsernia ajatellen ovat lähivuosien kustannusten kasvu, inflaatiokehitys, korkokustannusten kasvu ja markkinatilanteiden muuttuminen. Yhtiöiden kannattavuus voi heiketä nopealla aikavälillä ja asetetut ilmastotavoitteet ja päästövähennystavoitteet vaikuttavat yhtiöiden toiminnan uudistamistarpeisiin ja asiakasmääriin.

Muina haasteita tulevina vuosina ovat konsernissa mm. osaavan työvoiman saanti ja energiayhtiöille toimitusvarmuuden kautta tulevat mahdolliset investointitarpeet sekä vuokratalojen talouden tasapainottaminen ja tyhjien asuinkerrostalojen purku. Vuokratalot on hakenut ja saanut saneerausohjelmalleen jatkoa vuosille 2022–2025. Saneerausohjelman toteutus edellyttää myös kaupungin avustusta kokonaisuudessaan 1,9 milj. eurolla neljän vuoden aikana.

Tilinpäätössiirtojen jälkeen konsernin tilikauden ylijäämäksi muodostui 9,4 miljoonaa euroa. Konsernin kumulatiivinen ylijäämä taseessa on 33,8 milj. euroa. Kumulatiiviseen ylijäämään vaikuttaa muutokset sote- kuntayhtymien ja pelastustoimen osalta.

### Havainnot

Kaupunginkonsernin pienentymisen vuoksi tytäryhtiöiden merkitys korostuu.

### Suositus

Vastuulliseen omistajapolitiikkaan ja konsernivalvontaan tulee jatkossakin kiinnittää huomiota.

## 8. Henkilöstöasiat

### 8.1. Henkilöstön terveysperusteiset poissaolot

Henkilöstön sairauspoissaolot, kalenteripäivää/työntekijä tai viranhaltija ja kalenteripäivää/htv vuosina 2019–2023 henkilöstökertomuksen mukaan.

	2019	2020	2021	2022	2023
Kalenteripäivää/työntekijä tai viranhaltija	17,3	16,6	18,2	16,5	15,0
Kalenteripäivää/htv	18,2	17,4	18,9	17,5	13,6

Terveysperusteiset poissaolot vuonna 2019–2021

Terveysperusteiset poissaolot	2019	2020	2021
alle 4 kalenteripäivät (kpv)	1 715	605	560
4–29 kalenteripäivät	3 317	3 278	2 540
30–60 kalenteripäivät	2 148	1 974	1 704
61–90 kalenteripäivät	1 931	1 655	1 229
91–180 kalenteripäivät	1 634	1 830	4 738
Yli 180 kalenteripäivät	1 751	2 267	1 130
Yhteensä	12 496	11 609	11 901
Työtapaturmat, kpv	118	145	*
Työmatkatapaturmat, kpv	35	37	*
Ammattitaudit tai -epäilyt, kpv	0	0	*
Yhteensä	12 649	11 791	11 901

\*Sisältyvät terveysperusteisten poissaolojen kalenteripäiviin

Taulukossa on KT:n henkilöstökertomuksen laadintaan annetun suosituksen 1.1.2022 alkaen mukainen tieto terveysperusteisten poissaolojen jakautumisesta eri pituisiin poissaoloihin. Terveysperusteisiin poissaoloihin sisältyvät sairaudesta, työ- ja -matkatapaturmista, ammattitaudeista ja määräaikaisesta kuntoutustuesta johtuvat poissaolot.

Suurin osa palkallisista terveysperusteisistä poissaoloista vuonna 2023 muodostui alle 8 kalenteripäivää kestävästä poissaoloista (2022: 8–29 kpv). Edellä mainitusta voidaan todeta, että suurin osa sairauspoissaoloista olivat lyhyitä ja nopeasti ohimeneviä. Yli 180 kalenteripäivän kestävät terveysperusteiset poissaolot ovat vähentyneet merkittävästi kertomusvuonna.

Henkilöstön teoreettiseen säännölliseen työaikaan verrattuna vuonna 2023 terveysperusteisia poissaoloja oli 6,70 % (2022: 9,85 %). Henkilöstöstä 19,70 %:lla ei ollut lainkaan terveysperusteisia poissaoloja vuonna 2023 (2022: 15,62 %). Työnantaja on onnistunut vähentämään terveysperusteisia poissaoloja kertomusvuonna verrattuna edelliseen vuoteen. Kertomusvuoden ja edellisen vuoden prosentuaaliset tunnusluvut ovat täysin vertailukelpoisia, vaikka lukumäärällisesti henkilöstöä oli edellisenä vuonna merkittävästi enemmän.

## Terveysperusteiset poissaolot vuonna 2022–2023 kalenteripäivinä (kpv)

Terveysperusteiset poissaolot	Palkalliset kalenteripäivät		Palkattomat kalenteripäivät	
	2022	2023	2022	2023
Kalenteripäivät				
1–7 kpv	2552	1441	31	20
8–29 kpv	2720	791	8	29
30–59 kpv	2123	989	142	50
60–89 kpv	1139	730	126	82
90–179 kpv	1017	439	811	113
Yli 180 kpv	1260	180	1737	-
Yhteensä keskimäärin/HTV	19,3 kpv	15,4 kpv	5,1 kpv	1,0 kpv
Terveysperusteiset poissaolot			2022	2023
Poissaoloprosentti			9,85 %	6,70 %
0 päivää terveysperusteisia poissaoloja (%-osuus henkilöstöstä)			15,62 %	19,70 %

Havainnot

Työntekijöiden terveysperusteiset poissaolot ovat vähentyneet, koska kuormittavat työt (hoitotyöt) siirtyivät vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Poissaoloja voidaan verrata vasta tulevana vuosina.

Suositus

Mielekkään ja hyvän työilmapiirin luominen ja ylläpitäminen on oleellista kaikilla päätöksenteon tasoilla.

## 9. Erityiset arviointikohteet

### 9.1. Kuulemiset vuonna 2023

Vuonna 2023 tarkastuslautakunta kuuli 8.2. kokouksessaan tytäryhtiöistä Kemijärven lämpö ja vesi Oy:n, Elwira Oy:n ja Kemijärven Kehitys Oy:n toimitusjohtajia. Heille lähetettiin etukäteen kysymyksiä.

1.3.2024 kuultiin tilannekatsaus tulevaisuuspalvelujen koulutuspalvelujen vastuualueeseen. Kokoukseen oli kutsuttu koulutuspalvelujen vastuualuepäällikkö Ilpo Tervonen kertomaan ajankohtaisista asioista.

1.3.2023 kokouksessa kuultiin myös talouden sopeuttamisohjelman 2020–2022 toteutumisesta vt. kaupunginjohtaja Marjo Säarelän esittelemänä.

15.6.2023 tarkastuslautakunta kuuli hallintopalvelujen ajankohtaisista asioista vt. kaupunginjohtaja Marjo Säarelältä.

31.8.2023 kokoukseen oli kutsuttu Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon ympäristöterveysjohtaja Hanna Nurmen kertomaan toiminnasta ja ajankohtaisista asioista.

Kemijärvi, Pelkosenniemi, Salla ja Savukoski ovat muodostaneet Koillis-Lapin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen vuodesta 2013 alkaen. Vuodesta 2016 alkaen on yhteistoiminta-alueella hoidettu myös ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä. Vuodesta 2023 ympäristöterveydenhuolto ja ympäristönsuojelun tehtävät siirtyivät Kemijärven kaupungin järjestettäväksi.

21.9.2023 tarkastuslautakunta perehtyi kaupungin hyvinvointivelvoitteisiin ja kaupungin ja hyvinvointialueen rajapintayhteistyöhön. Suunnittelija Päivi Piisilä kertoi tarkastuslautakunnalle hyvinvointivelvoitteista, rajapintayhteistyön tilanteesta. Lisäksi hän kertoi maahanmuuton tilanteesta.

5.10.2023 Talouspäällikkö Merja Varanka kertoi irtaimen omaisuuden ylläpidosta kirjanpidossa. Kemijärven kaupungissa on voimassa irtaimen omaisuuden luettelointi- ja poisto-ohjeet, joiden mukaan irtaimen omaisuuden hallinta toteutetaan. Irtaimistoluetteloa pidetään yllä talouspalveluissa.

## 10. Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle

### 10.1. Kemijärven kaupungin tilintarkastuskertomus 2023

Tilintarkastajan tekemä tarkastus on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehty riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Tilintarkastaja on esittänyt tilinpäätöksen hyväksymistä. Tilintarkastaja esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastetulta tilikaudelta edellyttäen, että valtuusto hyväksyy tilintarkastuksen tuloksina esitetyt talousarviopoikkeamat.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuustolle, että tilinpäätös hyväksytään ja esittää vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastetulta tilikaudelta edellyttäen, että valtuusto hyväksyy tilintarkastuksen tuloksina esitetyt talousarviopoikkeamat.

### 10.2. Yhteenveto

Kemijärven kaupungissa toteutettiin organisaatiouudistus, jonka mukainen uusi organisaatorakenne aloitti toimintansa 1.1.2023. palvelualueista muodostettiin toimialoja ja perustettiin kaksi uutta toimialajohtajan virkaa, elinvoimajohtaja ja tulevaisuusjohtaja. Toimialat ovat Hallintopalvelut, Tulevaisuuspalvelut, Elinvoimapalvelut, Ympäristöterveyspalvelut ja Tilapalvelut Liikelaitos.

Uuden organisaation virkojen täyttäminen oli hidasta ja monivaiheista. Siirtymävaihe ei edennyt sujuvasti. Kaupunginjohtaja oli virassa vain kolme kuukautta ja tämän takia on toimittu sijaisjärjestelyillä lähes koko vuosi 2023. Sijaisjärjestelyt ovat jatkuneet vuonna 2024. Kaupunkistrategia uudistus siirtyi vuodelle 2024.

Tiukan taloudenpidon merkitys korostuu jatkossa entisestään ja on kiinnitettävä huomiota kulurakenteeseen. Tästä huolimatta on pidettävä huolta kaupunkilaisten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja yritysmuoniteisyydestä ja sitä kautta tehtävä Kemijärvi houkuttelevaksi ja hyväksi paikaksi asua.

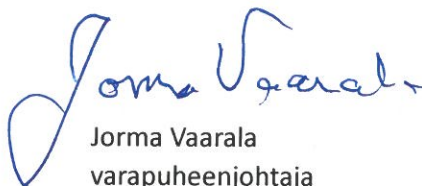


## 11. Allekirjoitukset

Kemijärvellä 6. 8.2024



Antti Sirviö  
puheenjohtaja



Jorma Vaarala  
varapuheenjohtaja



Sirkka Pikkuvirta  
jäsen



Jani Tikkanen  
jäsen



Jaana Wiik  
jäsen